

Justis- og politidepartementet
Innvandringsavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Vår ref. #191850/1
Deres ref. 201104746-/JRS

Oslo, 2.9.2011

Høringsuttalelse om utlendingsmyndighetenes adgang til å innhente opplysninger fra andre offentlige organer

Vi viser til Justisdepartementets høringsbrev datert 17.6.2011 om utlendingsmyndighetenes adgang til å innhente opplysninger fra andre offentlige organer.

Redd Barna arbeider nasjonalt og internasjonalt for å styrke kunnskap og samfunnsstrukturer for gjennomføring og overvåking av barns rettigheter i medhold av FNs barnekonvensjon. Norgesprogrammet i Redd Barna arbeider for styrking av barns rettigheter i Norge og overvåker brudd på barnrettighetene, med spesielt fokus på sårbare grupper barn. Redd Barna jobber særskilt for å forbedre enslige mindreårige asylsøkeres omsorgssituasjon og er opptatt av å styrke deres rettssikkerhet på dette området.

Redd Barna vil i det følgende kommentere forslaget om utlendingsmyndighetenes adgang til å innhente opplysninger fra andre offentlige organer, særlig med fokus på hvilke konsekvenser denne endringen vil ha for barn.

Selv om Redd Barna forstår departementets mål med og grunnen til det nye regelverket: sikre bedre informasjonsflyt mellom offentlige myndigheter for å bidra til kortere saksbehandlingstid, bedre service overfor brukere og av kontrollhensyn, er vi likevel meget betenkt over måten å nå dette målet, som innbærer en videre uthuling av taushetsplikten for de kommunale/statlige aktører.

Et overordnet prinsipp i FNs barnekonvensjon er artikkel 3 om barnets beste. Ved alle handlinger som berører barn skal barnets beste være et grunnleggende hensyn. Redd Barna kan ikke se i forslaget at barnets beste er vurdert eller tatt hensyn til, og mener at et barneperspektiv mangler. For å sikre en grundig vurdering av barnets beste, jf. barnekonvensjonen artikkel 3, er det viktig å kjenne barnets situasjon og barn selv skal høres i prosessen. Tillit til offentlige instanser er en forutsetning for saksbehandlingen og dette hensynet veier særlig tungt i forhold til behandlingen av saker fra barn. Det er grunn til å tro at søkers rettssikkerhet og tillit til offentlige organer vil bli svekket ved at opplysningene kan flyte mellom de diverse organene uten at søker gjøres oppmerksom på dette og får anledning til å kommentere disse. Redd Barna anser det ikke som til barnets beste.

Departementet vil i sitt forslag ikke bare innføre unntak fra taushetsplikt, men også innføre en plikt til å gi opplysninger til utlendingsmyndighetene der dette begjæres. Forslaget omfatter opplysninger

fra barnevernet og flere andre offentlige myndigheter. Redd Barna har tidligere vært kritisk til de eksisterende unntaksbestemmelsene for barneverntjenester og sosialtjenester. Vi minner om kommentarene vi hadde vedrørende taushetsplikt i omsorgssentre for mindreårige asylsøkere (datert 11.6.2009) og til forslag til lovendring og forskrifteskiftsbestemmelser om unntak fra taushetsplikt og opplysningsplikt for ansatte ved mottak og omsorgssentre (datert 1.9.2009).

I sist nevnte skrev vi at: ”Redd Barna er isolert sett svært bekymret for enhver endring av ordlyden som kan fortolkes dit hen at taushetsplikten uthules. Denne er allerede under et visst press i de aktuelle sakene, idet Utlendingslovens § 45 litra h [gammel, ny Utlendingslov § 84] inneholder en begrensning av den gjeldende taushetsplikten for barneverntjenesten, ved at denne kan pålegges å gi informasjon om en utlendings navn og adresse til utlendingsmyndighetene av hensyn til sistnevntes arbeid, der slike opplysninger etter lov om barneverntjenester ellers bare kan gis ”når det er klart at det ikke vil skade tilliten til barneverntjenesten eller institusjonen å gi slik opplysning”.

Redd Barna er kritiske til en utvidelse slik at opplysningsplikt og unntak fra taushetsplikt lovfestes for barnevernmyndighetene, det kommunale introduksjonsprogrammet, Statens lånekasse for utdanning, arbeids- og velferdsforvaltningen, ligningsmyndighetene og politiet. Departementet foreslår samtidig en endring i utlendingsforskriften, § 17-7 for å antyde hvilke organer kan be om opplysninger, i hvilke sakstyper, hvem det kan innhentes opplysninger om samt hvilke opplysninger som kan innhentes.

Redd Barna er særlig bekymret for at fremtidige endringer i det nærmere omfanget av barnevernmyndighetenes opplysningsplikt ikke lenger vil kreve lovendring som i dag, men kun forskriftsendring.

Departementet understreker at ”loven kommer til å ha et absolutt krav om at opplysningene som innhentes må være ”nødvendige” for å behandle en sak etter utlendingsloven, jf. utkast til § 84 første ledd” og at dette legger føringer for hva som kan reguleres i forskrift.

Med ”nødvendig” mener departementet i følge forslaget: opplysningene som utlendingsmulighetene har behov for – det som er nødvendig for saksbehandlingen (kap. 6.1 avsnitt 2).

Nødvendighetskriteriet blir utarbeidet i den nye forskriften. Redd Barna forstår det slik at nødvendighetskriteriet for det meste begrunnes i kontrollbehovet for utlendingsmyndighetene. , Etter Redd Barnas syn vil utlendingsmyndighetenes ensidige vurdering av hva de ”har behov for” ikke sikre personvern eller rettssikkerhet, særlig ikke når det ikke trengs lovendring, men bare en endring i forskriftene.

Det er svært inngripende i en persons privatsfære, at andre kan registrere og gi videre informasjon og opplysninger uten samtykke, og de foreslåtte bestemmelsene burde etter Redd Barnas syn vært utredet og drøftet i forhold til EMK artikkel 8, Europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF 24 (personverndirektivet), Europarådets konvensjon 28. januar 1981 nr. 108 om personvern i forbindelse med elektronisk databehandling av personsopplysninger og barnekonvensjonen artikkel 3 om barnets beste og artikkel 16 om vern av barnets privatliv.

De tre første blir nevnt i forslaget uten at det er vurdert hvordan forslaget forholder seg til disse konvensjonene og direktivene. Barnekonvensjonen blir ikke nevnt og drøftet i det hele tatt. Det tas heller ikke opp hvilke konsekvenser videreformidling av opplysninger som til nå er underlagt taushetsplikt kan ha for eksempel i avgjørelse om bortvisning eller utvisning av en av barns foreldre.

Informasjon som kommer fram vil kunne bidra til å avgjøre søkerens sak. Det legges ikke opp til at søkeren skal gjøres kjent med informasjonen som innhentes og hvilken omstendighet den er innhentet under. Redd Barna ser det som svært problematisk at en sak kan avgjøres på bakgrunn av informasjon fremkommet på denne måten, uten at vedkommende er blitt kjent med og har fått mulighet til å uttale seg om informasjonen.

For enslige mindreårige asylsøkere er myndighetene både ansvarlige for deres omsorg og behandlingen av søknaden. Dette er i utgangspunktet krevende og det er derfor særlig viktig at det sikres åpenhet rundt saksbehandlingen. Det er avgjørende at barna kan stole på de personene som skal ivareta dem. Redd Barna mener derfor at opplysninger om søker bare kan gis dersom det foreligger samtykke og mulighet til kontradiksjon.

Med vennlig hilsen
Redd Barna

Janne Olise Raanes
Leder Norgesprogrammet

Sanne Hofman
Rettighetsrådgiver